

İnfeksiyon Kontrol Komitelerinin Sağlık Hizmetleri ile İlişkili İnfeksiyonların Kontrolündeki Rolleri

Yrd. Doç. Dr. Meliha MERİÇ
Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi
Klinik Bakteriyoloji ve Enfeksiyon
Hastalıkları Anabilim Dalı

Hastane İnfeksiyonu Tanımı

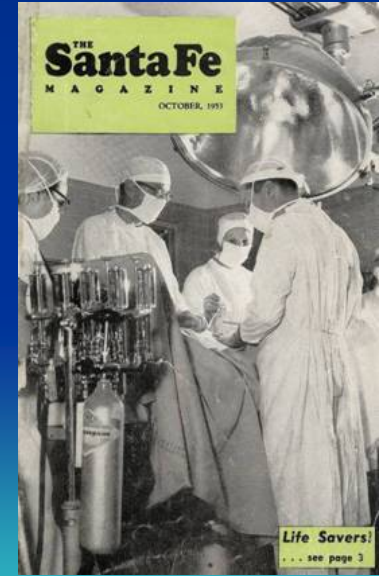
- Hastalar hastaneye başvurduktan sonra gelişen ve başvuru anında inkübasyon döneminde olmayan **veya**
- hastanede gelişmesine rağmen bazen taburcu olduktan sonra ortaya çıkabilen infeksiyonlar
- Genellikle hastaneye **yattıktan 48-72 saat sonra** ve **taburcu olduktan sonra ilk 10 gün** içinde

Am J Infect Control 1988;16:128-40

Sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonlar

- *Hastanelerde
- *Huzurevlerinde
- *Bakımevlerinde....v.b. sağlık kuruluşlarında
  - Hastalar
  - Çalışanlar
  - Ziyaretçiler
  - Öğrenciler
- sağlık hizmeti ile ilişkili her türlü enfeksiyonu kapsar.

- Hastaneye yatan hastaların **%5-15'inde** hastane infeksiyonu gelişiyor.
- **YBÜ hastalarının %25-50'sinde** hastane infeksiyonu gelişiyor.
- Önlenebilir tıbbi hatalar nedeniyle ölen hasta sayısı = **44.000-98.000/yıl**

Institute of Medicine Report, 1999

Nozokomiyal Enfeksiyonların Türkiye'de Görülme Sıklığı

- %1.0- %16.5

Willke A, Gündeş S . Aktüel Tıp Dergisi(2001) 6: 1-6

Hastane Enfeksiyonu Sonuçları

- Hastanede kalış süresinde uzama
- Morbiditede artış
- Mortalitede artış
- Yaşam kalitesinde bozulma
- İş gücü ve üretkenlik kaybı
- Maliyette artış

*Am J Epidemiol 1985;121;182-205.
Am J Infect Control 1985;13:97-108.*

HE'nin Mortaliteye Etkisi

- A.B.D' de ;
HE olanlarda mortalite %19.6
HE olmayanlarda %2.9
- Türkiye'de;
HE olanlarda mortalite %19.6-28.5
HE olmayanlarda %0-2.9

Yalçın et al. J Chemother (1997) 9:411-414
Oncul et al. Burns (2002) 28:738-744

HE'nin Hastanede Kalış Süresi ve Maliyet Üzerine Etkisi

- A.B.D'de : 3-15 gün , 382-1833 \$
- Türkiye'de : 4- 10.6 gün, 442 \$

Khan and Celik. Health Serv Manage Res
(2001) 14:45-54

Erbaydar et al. J Hosp Infect (1995) 30:149-154

HE'nin Mali Yüğü- Dünya

- A.B.D: 7 milyar dolar/yıl
- İngiltere: 1 milyar pound/yıl
- Türkiye: 1500 dolar/hasta

Emerg Infect Dis 1998;4:416-20.

J Chemother 1997;9:411-4.

Lancet 2003;361:2068-77.

Hastane enfeksiyonlarının
öneminin anlaşılması
ve
enfeksiyon kontrolünün tarihçesi

- 3. yüzyılda
- Bir hastanın doktoruna yazdığı

*Hasta oluyordum ve sen geldin
Yanında yüz öğrenciyle, oh Simmakus
Yüz soğuk el bana dokundu
Hiç ateşim yoktu, oh Simmakus, şimdi
var*

Töreci K. Hastane İnfeksiyonları, Ankara, 2003.

- **1847**
- **Macar Dr.Philipp Semmelweis**

- Tıp öğrencilerinin yaptırdığı doğumlarda mortalite oranlarının, ebelik öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu saptamış
- Neden: Otopsi sonrası muayene
- Otopsi sonrası klorlu kireç suyu ile el yıkama
- Sonuç; mortalite %18 den %1.3'e gerilemiş

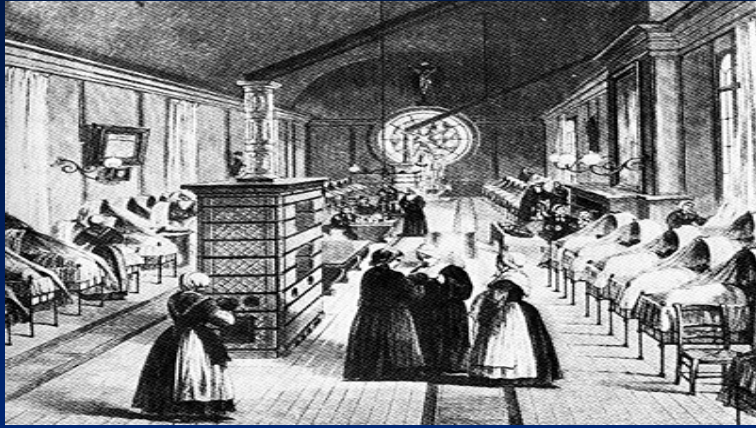

- **Philipp Semmelweis**

- **Uterus kanserli bir kadının muayenesinden sonra muayene edilen 12 kadından 11'inin ölümü**

- **Öneri; her hasta muayenesi öncesinde el yıkama**

- 1860 Edinburg Üniv.
- Prof. James Simpson
- Sorun;
  - Büyük hastanelerde yapılan ampütasyon ameliyatlarının mortalitesinin (%41), küçük hastanelere (%10.8) göre oldukça yüksek olması
- Sebep;
  - yatak sayısının fazla olması nedeniyle hastalar arası bulaş
- Öneri;
  - Büyük hastanelerden vazgeçilip küçük birimlere geçilmesi

- **1860**
- **Antisepsinin kurucusu**
- **Glaskow Üniv Cerrahi Prof. Joseph Lister**
- **Sorun;**
  - Açık kırıkların kapalı kırıklara göre daha çok cerehatlanması
- **Önlem;**
  - Karbolik asitli sargı bezleri ile yaraların kapatılması
  - Daha sonra ameliyat öncesi ellerin ve malzemelerin karbolik asitle yıkanmasını önermiş
  - Karbolik asidi ameliyathane odalarına püskürtmüştü

- 1854
- Florence Nightingale
- Hastane hijyeni ve servisteki kalabalık ile ölümler arasındaki ilişkiyi Farr ile birlikte istatistiksel olarak göstermiş
- Öneri;
  - Hastanedeki ölümlerinin kayıtlarının tutulması ve bildirilmesi

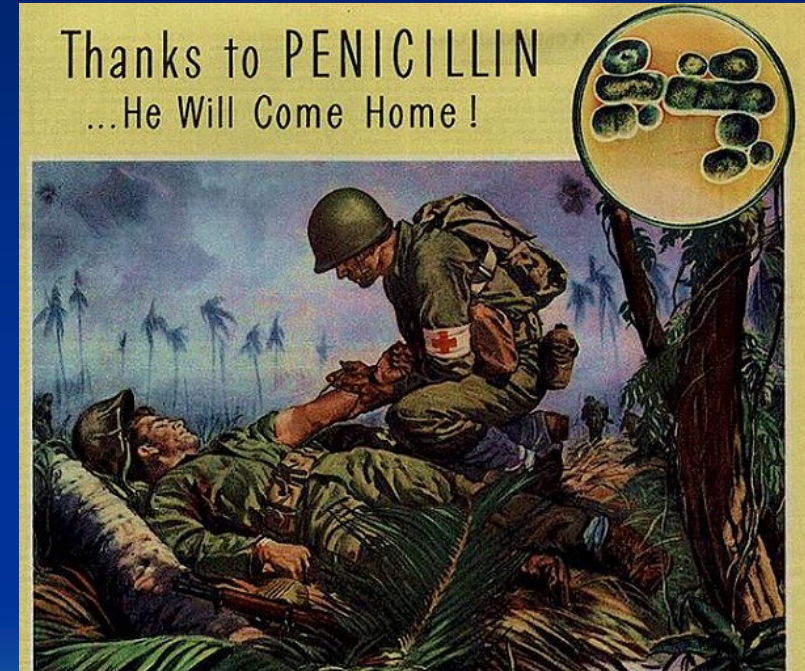

- 1908
- Dr. Biernachi
- Boğmaca'nın yayılımını önlemek için yataklar arası mesafenin arttırılması gerektiğini (3.5m)

- 1900 lü yıllarda
- Cerahi maske ve eldiven kullanımı
- Ameliyat malzemeleri ve giysilerin sterilizasyonu
- Antibiyotiğin keşfi
- 1950-60 dirençli m.org. salgınları

Dünyada Hastane Enfeksiyon Kontrolü

- **1958** – Enfeksiyon Kontrol Komiteleri
- **1962** – Enfeksiyon kontrol hemşiresi
- **1970** – NNIS (Ulusal nozokomiyal enfeksiyon sürveyansı)
- **1976-1983** – SENIC (Nozokomiyal enfeksiyon kontrolünün etkinliğini belirleme çalışması)

Hastane Enfeksiyon Kontrolü SENIC verilerine göre;

- Enfeksiyon kontrol hemşiresi varlığında enfeksiyon oranında **%18** azalma
- Hastane epidemiyoloğu varlığında **%32** azalma

Am J Epidemiol 1985;121;182-205

Dünyada Hastane Enfeksiyon Kontrolü

- **1984-1999**– Hastane geneli sürveyansın sonlandırılması ve hedefe yönelik sürveyansa geçilmesi

- Hastane infeksiyonlarının yaklaşık **%40'**ı önlenabilir.

WHO Guidelines on Hand Hygiene in Healthcare, 2005.

Türkiye’de Hastane Enfeksiyon Kontrolü

- **1974-** 22.05.74/14893 sayılı ‘Tababet Uzmanlık Yönetmeliği’
- **1983-** 13.01.83/17927 ‘YTK işletme yönetmeliği’
- **1984-** İlk komite Hacettepe Üniv.
- **1993-** 13.01.1993/21586 sayılı ‘Tıbbi atık kontrolü yönetmeliği’
- **1996-2000** NosoLINE ulusal hastane enfeksiyonu izlem sist.

Kontrol yöntemleri ile Türkiye'de;

- Çavuşlu ve arkadaşları;
  - YBÜ enfeksiyonlarını %60,
- Geyik ve arkadaşları;
  - %69 oranında azaltmışlardır.

İnfeksiyon Dergisi 2002; 16:443-449

Türkiye'de Hastane Enfeksiyon Kontrolü

- **2005-** 11.08.2005/25903 sayılı 'YTK Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği'
- **2006-** 18.11.2006/26350 sayılı 'Enfeksiyon kontrol hemşirelerinin eğitimine ve sertifikalandırılmasına dair tebliğ'
- **2007-** RSHM tarafından internet erişimli 'Ulusal hastane enfeksiyonları sürveyans sistemi'

Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği

- Resmi Gazete
Tarih: 11.8.2005; Sayı: 25903

Bu Yönetmeliğin amacı;

- *Yataklı tedavi kurumlarında sağlık hizmetleri ile ilişkili enfeksiyon hastalıklarını önlemek ve kontrol altına almak,
- *Konu ile ilgili sorunları tespit etmek,
- *Bu sorunların çözümüne yönelik faaliyetleri düzenleyip yürütmek ve
- *Yataklı tedavi kurumları düzeyinde alınması gereken kararları gerekli mercilere iletmek üzere, **enfeksiyon kontrol komitesi teşkili** ile bu komitenin çalışma şekline, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Bu Yönetmelik; kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektöre ait bütün yataklı tedavi kurumlarını ve bu yataklı tedavi kurumlarında görev yapan tüm personeli kapsar.

Enfeksiyon kontrol komitesinin teşkili

- Başhekim yardımcısı veya dekan yardımcısı,
- **Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji kliniği veya anabilim dalı temsilcisi**
- Dahili tıp bilim dallarından tercihen iç hastalıkları uzmanı
- Cerrahi tıp bilim dallarından tercihen genel cerrahi uzmanı
- Mikrobiyoloji ve klinik mikrobiyoloji laboratuvarı temsilcisi,
- Başhemşire veya hemşirelik hizmetleri müdürü,
- **Enfeksiyon kontrol hekimi,**
- Enfeksiyon kontrol hemşiresi,
- Eczane sorumlusu,
- Hastane müdürü,
- *Gerekli görüldüğünde diğer ünite ya da birim sorumluları*

Madde-5

- Bütün yataklı tedavi kurumlarında enfeksiyon kontrol komitesi oluşturulması **zorunludur**.
- İki yüzden az yatağı olan yataklı tedavi kurumlarında enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanı yoksa, tam gün çalışmak üzere enfeksiyon kontrol hemşiresi görevlendirilmesi kaydıyla, diğer mevcut üyelerden oluşan bir enfeksiyon kontrol komitesi teşkil edilir.

Madde-6: Enfeksiyon kontrol komitesi başkanlığını,

- Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği veya Anabilim Dalı temsilcisi yürütür.
- Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji kliniği veya anabilim dalı temsilcisinin katılmadığı toplantılarda **başkanlık görevini komitede görevli başhekim yardımcısı veya dekan yardımcısı** yürütür.

Çalışma şekli

- Enfeksiyon kontrol komitesinin üyeleri üç yıl süre ile görevlendirilir.
- Enfeksiyon kontrol komitesi, **enfeksiyon kontrolünde en üst karar organı** olarak çalışır ve düzenli olarak yılda en az üç defa toplanır.

Madde-6

- **Enfeksiyon kontrol komitesi,**
  - Üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır
  - Katılanların oy çokluğu ile karar alır.
  - Oylarda eşitlik olması halinde, başkanın taraf olduğu görüş kararlaştırılmış sayılır.
  - Komite kararları, karar defterine yazılır ve toplantıya katılan üyelerce imzalanır.

Madde 9

Enfeksiyon kontrol komitesinin kararları

*Enfeksiyon kontrol komitesince alınan kararlar uygulanmak üzere Yönetime iletilir.

*Bu kararlar, Yönetim ve yataklı tedavi kurumunun bütün personeli için bağlayıcıdır.

*Bu kararlara uyulmaması halinde doğacak sonuçlardan ilgililer sorumludur.

Enfeksiyon kontrol komitesinin görev, yetki ve sorumlulukları : Madde 7

- a) **Enfeksiyon kontrol programları** oluşturarak uygulamak,
*yönetime ve ilgili bölümlere bu konuda öneriler sunmak,
- b) Enfeksiyon kontrol **standartlarını yazılı hale getirmek**, bunları gerektiğinde güncellemek,
- c) Devamlı **hizmet içi eğitim** verilmesi ve uygulamaları denetlemek,
- d) Uygun bir **sürveyans programı** geliştirmek ve çalışmalarının sürekliliğini sağlamak,
- e) HE yönünden **öncelik taşıyan bölümleri saptamak** ve hastane enfeksiyon kontrol programı için **hedefler koymak**, her yılın sonunda hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını değerlendirmek ve yıllık çalışma raporunda bu değerlendirmelere yer vermek,

Madde-7 (devam)

f) **Antibiyotik, dezenfeksiyon, antisepsi, sterilizasyon** araç ve gereç vb alımında, ilgili komisyonlara görüş bildirmek; inşaat ve tadilat kararları ile ilgili olarak gerektiğinde Yönetime görüş bildirmek,

g) Herhangi bir enfeksiyon riski belirlendiğinde;

- * gerekli incelemeleri yapmak,
- * izolasyon tedbirlerini belirlemek,
- * izlemek ve böyle bir riskin varlığının saptanması durumunda;

- ilgili bölüme **hasta alımının kısıtlanması** veya **durdurulması** konusunda karar almak,

h) **Antibiyotik kullanım politikalarını** belirlemek, uygulanmasını izlemek ve yönlendirmek,

Madde-7 (devam)

- ı) **Sterilizasyon, antisepsi ve dezenfeksiyon** işlemlerinin ilkelerini ve dezenfektanların seçimi ile ilgili standartları belirlemek, standartlara uygun kullanımını denetlemek,
- i) Üç ayda bir olmak üzere, hastane enfeksiyonu hızları, etkenleri ve direnç paternlerini içeren **sürveyans raporunu hazırlamak** ve ilgili bölümlere iletilmek üzere Yönetime bildirmek,
- j) Enfeksiyon kontrol ekibi tarafından hazırlanan **yıllık faaliyet değerlendirme** sonuçlarını Yönetime sunmak,
- k) Enfeksiyon kontrol ekibi tarafından **iletelen sorunlar** ve çözüm önerileri konusunda karar almak ve Yönetime iletmek

Madde-7 (devam)

- Enfeksiyon kontrol komitesi, görev alanı ile ilgili olarak, gerekli gördüğü durumlarda **çalışma grupları** oluşturabilir.

- **Enfeksiyon Kontrol Ekibi:**

- Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji kliniği veya anabilim dalı temsilcisi,
- Mikrobiyoloji ve klinik mikrobiyoloji laboratuvarı temsilcisi,
- Enfeksiyon kontrol hekimi
- Enfeksiyon kontrol hemşirelerinden oluşan ekip

Madde 10 - Enfeksiyon kontrol ekibinin görev, yetki ve sorumlulukları :

a) **Sürveyans verilerini değerlendirmek** ve sorunları saptayarak, üretilen çözüm önerilerini enfeksiyon kontrol komitesine sunmak,

b) Personelin;

*mesleğe bağlı enfeksiyon ile ilgili risklerini takip etmek,

*koruyucu tıbbî önerilerde bulunmak,

*bağışıklama ve profilaksi programlarını düzenlemek ve uygulamak üzere EKK'ya teklifte bulunmak,

c) Yataklı tedavi kurumlarındaki **antibiyotik kullanımını** izlemek, yönlendirmek ve EKK'ya bilgi vermek;

Enfeksiyon kontrol ekibi Madde 10 (devam)

d) **Sterilizasyon, antisepsi ve dezenfeksiyon** işlemlerini denetlemek,

e) **Hastane temizliği, mutfak, çamaşırhane ve atık yönetimi ilkelerini belirlemek** ve **denetimini** yapmak,

f) **Yıllık çalışma ön raporunu hazırlamak** EKK'ya sunmak,

g) EKK'nın **gündemini belirlemek** ve sekreteryasını yürütmek.

- **Enfeksiyon Kontrol Hekimi:**

Yataklı tedavi kurumlarında, enfeksiyon kontrol komitesinin kararları doğrultusunda **hastane enfeksiyon kontrol programlarının oluşturulmasında ve uygulanmasında** görev alan enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanı

Madde-5 : Enfeksiyon Kontrol Hekimi

- Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanlarından, tercihen hastane enfeksiyonları ve epidemiyolojisi konusunda ulusal veya uluslararası **sertifikaya sahip olanlar arasından seçilir.**
- **Bir uzman doktor en fazla iki farklı yataklı tedavi kurumunda** enfeksiyon kontrol hekimliği hizmeti verebilir.
- Yataklı tedavi kurumunun bulunduğu **belediye sınırları** içerisinde enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanı bulunmaması halinde, enfeksiyon kontrol hekimliği görevini **dahili branşlardan bir uzman doktor** tercihen iç hastalıkları uzmanı veya çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı yürütür.
- **Yatak sayısı binden fazla** olan yataklı tedavi kurumlarında, **birden fazla enfeksiyon kontrol hekimi** görevlendirilebilir. Bu durumda, enfeksiyon kontrol hekimlerinin görev dağılımı, enfeksiyon kontrol komitesince yapılır.

•

Enfeksiyon Kontrol Hekimi Görevleri;

- En az **haftada bir kere** enfeksiyon kontrol hemşireleri ile bir araya gelerek **çalışmaları değerlendirmek**, gerekli görülen her durumda enfeksiyon kontrol hemşiresine tıbbî direktif ve tavsiye vermek,
- Enfeksiyon kontrol hemşireleri tarafından yürütülen çalışmaları ve hizmetçi eğitim **programını denetlemek**,
- Yataklı tedavi kurumu **personeline** hastane enfeksiyonları konusunda Enfeksiyon Kontrol Komitesinin programları çerçevesinde **egitim vermek**,

- Sürveyans verilerini düzenli olarak gözden geçirip, sonuçlarını yorumlayarak, **periyodik olarak enfeksiyon kontrol ekibine bilgi** vermek ve enfeksiyon kontrol komitesinin toplantılarında bu verileri sunmak,
- Enfeksiyon kontrol **programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında** görev almak,
- Hastane enfeksiyonu **salgını süphesi** olduğunda, bunun kaynağını aramaya ve sorunu çözmeye yönelik çalışmaları başlatmak ve yürütmek,
- **Bölemlerle ilgili sorunları o birimlere iletme**, bu birimlerin kontrol tedbirlerinin oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesine katılımlarını sağlamak.

Enfeksiyon Kontrol Hemşiresinin Görevleri

- a) Hastane enfeksiyonları sürveyansını yürütmek amacıyla, mikrobiyoloji ve klinik mikrobiyoloji laboratuvarından **kültür sonuçlarını izlemek**, **günlük klinik ziyaretleri** ile ilgili hastaları değerlendirmek, sorumlu hekim ve hemşirelerle koordinasyon sağlayarak, hastane enfeksiyonu gelişen ya da gelişme ihtimali bulunan yeni vakaları saptamak, bu hastaları enfeksiyon riski açısından değerlendirerek gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak,

Enfeksiyon Kontrol Hemşiresinin Görevleri

- b) Toplanan sürveyans verilerinin **bilgisayar kayıtlarını tutmak**,
- c) Klinik **enfeksiyon hızı artışlarını** veya belirli mikroorganizmalarla oluşan enfeksiyonlardaki artışı belirlemek ve bunları enfeksiyon kontrol hekimine bildirmek,
- d) Hastane enfeksiyon **salgını şüphesi** olduğunda, bunun kaynağını aramaya ve sorunu çözmeye yönelik çalışmalara katılmak,

Enfeksiyon Kontrol Hemşiresinin Görevleri

- e) En az haftada bir kez enfeksiyon kontrol hekimi ile bir araya gelerek, çalışmalarını değerlendirmek,
- f) **Bölümlerle ilgili sorunları** enfeksiyon kontrol hekimi ile birlikte o bölmömlere iletmek, bu bölümlerin kontrol tedbirlerinin oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesine katılımlarını sağlamak,

Enfeksiyon Kontrol Hemşiresinin Görevleri

- g) Enfeksiyon kontrol programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında görev almak,
- h) Yataklı tedavi kurumu genelinde enfeksiyon kontrol uygulamalarını izlemek,
- ı) Yataklı tedavi kurumu personeline hastane enfeksiyonları ve kontrolü konusunda eğitim vermektir.

Herşeyin başı TEMİZLİK.....

